

Gelderland-Midden

Gemeente Overbetuwe
T.a.v. de heer T. van der Wielen
Postbus 11
6660 AA ELST

Datum 29 mei 2019
Ons kenmerk 190529-0081
Contactpersoon Magdalena van den Berg
Telefoonnummer 088 355 63 00
E-mailadres milieu-en-gezondheid@vggm.nl

Onderwerp reactie VGGM op beleidskader Plussenbeleid niet-
grondgebonden veehouderij Overbetuwe

Geachte heer Van der Wielen,

Hierbij ontvangt u de reactie van de GGD Gelderland-Midden op het beleidskader Plussenbeleid niet-
grondgebonden veehouderij Overbetuwe (conceptversie 29 april 2019).

De GGD Gelderland-Midden vindt het positief dat de gemeente Overbetuwe voortvarend inzet op
implementatie van het Plussenbeleid. Het biedt extra (bovenwettelijke) mogelijkheden om te komen tot
verantwoorde groei en verduurzaming van de veehouderij. Wij onderschrijven het grote belang dat de
gemeente hecht aan dialoog met omwonenden bij uitbreiding van veehouderijen en pleiten ervoor dat
de gemeente regie voert op dit proces. Daarnaast vinden we dat er meer nadruk zou mogen worden
gelegd op borgen van gezondheid van omwonenden in het Plussenbeleid. Gezondheid wordt in het
plussenbeleid gezien als basis en lift mee op onder andere het thema milieu. Echter, een gezonde
leefomgeving gaat verder dan toetsing aan milieunormen.

Rol gemeente bij dialoog met de omgeving

Een dialoog met omwonenden kan meehelpen aan behouden en versterken van wederzijds
vertrouwen mits deze vroegtijdig in het proces van planvorming plaatsvindt én goed gestructureerd
wordt. Uit ervaringen van de GGD blijkt dat omwonenden vaak onvoldoende op de hoogte zijn van de
gezondheidsrisico's van wonen dichtbij veehouderijen. Pas als de informatievoorziening op orde is en
alle betrokkenen een gelijk kennisniveau hebben, kan een zinvolle dialoog plaatsvinden.

In het beleidskader zoals dat nu voorligt, is het aan de ondernemer om de dialoog vorm te geven. Dit
biedt volgens ons geen garanties voor een gelijk kennisniveau en dat de belangen en wensen van
omwonenden voldoende aan bod komen. Wij adviseren dat de gemeente het voeren van een goede
dialoog faciliteert door regie te voeren op het proces¹. De gemeente kan er op toezien dat iedereen
toegang heeft tot de juiste informatie en dat er sprake is van een zorgvuldige verslaglegging. Wij
pleiten er tevens voor om de dialoog bijvoorbeeld een jaar na de bouw van de uitbreiding nogmaals te
voeren. Samen met omwonenden kan dan geëvalueerd worden of de plusmaatregelen daadwerkelijk
tot een verbetering van de leefomgevingskwaliteit hebben geleid.

---

¹ De kenmerken van een goede dialoog zijn te vinden op de website van het Kennisplatform Veehouderij en
Humane Gezondheid

(<https://www.kennisplatformveehouderij.nl/onderwerpen/samenleving/maatschappelijke-dialoog>)

Afwegingskader "goede ruimtelijke ordening"

De GGD pleit er voor dat gezondheid bij de afweging over ruimtelijke plannen *expliciet* en integraal wordt meegenomen, zoals vastgesteld in het kader van de Omgevingswet. Omdat een toetsingskader voor gezondheid op dit moment nog ontbreekt, lift gezondheid *impliciet* mee met fysieke maatregelen op het gebied van milieu (geluid, geur, fijnstof e.d.), ruimtelijke kwaliteit (groen, zichtlijnen) en dierenwelzijn (zoönose). Dit biedt echter geen garantie dat de volksgezondheid voldoende wordt beschermd. Bij de toetsing of er sprake is van "een goede ruimtelijke ordening" (p. 1 beleidskader-document) zou het gezondheidsbelang, d.w.z. de gevolgen van de uitbreiding voor de gezondheid van omwonenden, altijd expliciet benoemd en meegewogen moeten worden.

Blootstelling omwonenden

De GGD adviseert om in het Plussenbeleid te borgen dat er bij uitbreidingen binnen 250 meter van gevoelige bestemmingen geen toename is van blootstelling van omwonenden aan geur, fijnstof en endotoxinen en in overbelaste situaties gestreefd wordt naar een afname. Wanneer er sprake is van een verwachte toename van de blootstelling zouden altijd plusmaatregelen binnen het thema milieu (geur, fijnstof en endotoxinen) overwogen moeten worden. Uit onderzoek komt naar voren dat bewoners die in de buurt van veehouderijen wonen, vaker een verminderde longfunctie hebben als gevolg van blootstelling aan fijnstof en waarschijnlijk ook endotoxinen. Vooral pluimvee- en varkenshouderijen zijn belangrijke bronnen van fijnstof en endotoxinen. De concentraties aan fijnstof en endotoxinen nemen af naarmate de afstand tot veehouderijen groter wordt. Binnen 250 meter afstand dalen over het algemeen de concentraties tot bijna op het achtergrondniveau.²

Landelijk toetsingskader endotoxines

Voor endotoxinen is een landelijk toetsingskader in ontwikkeling. De GGD adviseert om in het plussenbeleid op te nemen dat rekening wordt gehouden met blootstelling aan endotoxines en dat landelijke ontwikkelingen op dit vlak worden gevolgd.

Voorzorg t.a.v. geitenhouderijen

Verder adviseren we vast te leggen dat ook na 2020 (het geitenmoratorium loopt tot 1 januari 2021) uit voorzorg terughoudend wordt omgegaan met aanvragen van nieuwe geitenhouderijen en uitbreidingen daarvan, tenzij uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek leiden tot effectieve maatregelen om het longontstekingsrisico te verminderen. Uit het VGO-onderzoek blijkt dat tot 2 kilometer rond geitenhouderijen meer longontsteking bij omwonenden voorkomt. Naar de oorzaak wordt momenteel onderzoek gedaan.³

Met vriendelijke groet,

Jan Pierik
Directeur Publieke Gezondheid

i.a.a.: DIV, M&G

---

² Wolf, J. *Gezondheid gebaat bij 250 meter afstand tussen intensieve veehouderij en burgerwoning*. Tijdschrift Milieu, mei 2015.

³ Hagenaars, T. et al., *Veehouderij en gezondheid omwonenden (aanvullende studies): Analyse van gezondheidseffecten, risicofactoren en uitstoot van bio-aerosolen*. Bilthoven: RIVM, 2017; rapport nr. 2017-0062.